

DŮLEŽITOST ZHODNOCENÍ ZVLÁŠTNOSTÍ SITUACE PŘED PŘIJETÍM ROZHODNUTÍ

Plukovník Ján Lipový

Buržoasní vojenské doktriny kladou v oboru vojenství veliký důraz na mimořádné nadání a vrozené schopnosti velitelů, na válečné štěstí, na náhody a šťastné dny vojevůdce, na vůli prozřetelnosti a obsahují i jiné podobné „vědecké“ názory.

Sovětské vojenské umění založené na vědeckém světovém názoru, na dialektickém a historickém materialismu, plně zavrhuje podobné teorie a studuje každý jev, každou otázku, každý problém v oboru vojenského umění na základě vědeckého rozboru. Hledání a odhalování vzájemných vztahů a rozporů mezi jednotlivými problémy a jevy ve vojenském umění dává podklad k správným a vědecky odůvodněným rozhodnutím a k správnému usměrňování veškeré činnosti vojsk na bojišti.

Rozhodující vliv na úspěch bojové činnosti vojsk má přijetí rozhodnutí velitele v kterémkoliv období boje nebo operace, hlavně však v období přípravy významné, delší dobu trvající bojové činnosti, jako přechodu z obrany do útoku, z útoku do obrany a p.

Jestliže má přijetí rozhodnutí velitelem rozhodující význam pro úspěch v nastávající bojové činnosti vojsk, je nutné před jeho přijetím provést vědecký rozbor všech prvků, které mohou na toto rozhodnutí mít vliv. Do tohoto vědeckého rozboru jsou zapojeny celé kolektivy pracovníků — velitel s celým štábem, při čemž povinností štábu je podat veliteli stručně, reálně a bez jakýchkoli přikrašlování zhodnocení situace.

Naše základní předpisy shrnující zkušenosti z Veliké vlastenecké války poukazují na hlavní zásady bojové činnosti vojsk potvrzené v boji. V těchto předpisech však nemohou být podány návody pro všechny varianty bojové činnosti, mohou být v nich rozvedeny jen všeobecné zásady, které musí být tvůrčím způsobem uplatňovány ve velmi různorodých situacích k dosažení cíle boje. Soudobý boj neprobíhá ve stejných podmínkách, naopak každý boj nebo operace se budou vzájemně odlišovat, a to podle zvláštností dané situace.

Aby bylo možno tvůrčím způsobem uplatňovat hlavní zásady bojové činnosti vojsk, je nutno především dokonale si ujasnit, jakými zvláštnostmi se vyznačuje daná situace, kterou řešíme. Po ujasnění zvláštností situace nutno vyvodit, jaká opatření z uvedených zvláštností vyplývají. K tomu však je nutné vědecky předvídat průběh událostí.

Studujeme-li díla s. Lenina a Stalina, vidíme, že po každé, dříve než přikročili k řešení určitého politického problému, rozváděli mezinárodní a vnitropolitickou situaci, v které bylo dílo napsáno, nebo za jakých podmínek se řešil daný problém.

Marx tvořil svá díla v období rozvoje kapitalismu, Lenin v období imperialismu a Stalin psal na příklad své práce „Marxismus a otázky jazykovědy“ nebo „Ekonomické problémy socialismu v SSSR“ již v období přechodu od socialismu ke komunismu. Je samozřejmé, že se tyto charakteristické zvláštnosti podstatně odrazily i v jejich dílech.

Klasikové marxismu-leninismu nám dali ve svých pracích nejen podklady řešených theoretických a praktických problémů, ale ukázali nám

i formy, jak přikračovat k řešení problémů, z čeho vycházet, jak nava-
zovat jeden problém na druhý a stavět je do vzájemné závislosti.

Skvělou ukázkou správného postupu je zhodnocení zvláštností situace
soudruhem Stalinem před přijetím rozhodnutí k rozdrčení Děníkina
v roce 1919 (Stalin, Spisy, svazek 4, str. 266 až 267).

V tomto zhodnocení soudruh Stalin rozbírá situaci a počítá:

- s operačně strategickými a sociálně ekonomickými podmínkami
situace,
- se zeměpisnými zvláštnostmi bojiště,
- se stavem zásobovacích cest,
- se stupněm bojové způsobilosti vojsk,
- s rozpory v táboře nepřítele, s možnostmi odkrýt nejcitlivější místo
nepřítele a po vedení hlavního úderu na toto nejcitlivější místo,
s možností narušit pevnost celé nepřátelské fronty a získat nejvýhod-
nější podmínky k jeho rozdrčení.

Tento klasický rozbor situace a zhodnocení zvláštností situace se stal
podkladem studia a formou myšlenkového postupu před přijetím roz-
hodnutí. Studium velikých operací prováděných Sovětskou armádou za
Veliké vlastenecké války a vedených soudruhem Stalinem dává nám ne-
vyčerpatelné příklady plného zvážení zvláštností situace a přijetí odpo-
ovídajícího rozhodnutí.

Uvedu jen některé příklady:

Při přípravě druhého stalinského úderu očekávali Němci vzhledem
na začátek deštivého období a jarních tání, že Sovětská armáda zahájí
operace po skončení deštivého období. Soudruh Stalin však rozhodl pro-
vést druhý úder právě v průběhu deštivého období. Soudruh Stalin důklad-
ně zvážil zvláštnosti situace, za kterých bude operace probíhat (těžké te-
rénní podmínky) a na základě těchto zvláštností dal provést opatření k za-
bezpečení úspěchu operace.

Do útočících armád byly zařazeny jezdecké sbory, dobře způsobilé
pro pohyb v blátě, byla učiněna další opatření k zabezpečení pohybu
tankových a motorisovaných jednotek, aby těžký terén nesnižoval tempo
útoků. Výsledkem druhého úderu bylo rozdrčení německých vojsk na
Ukrajíně, osvobození Ukrajiny a ukořistění velkého množství německé
bojové techniky. Vzhledem na vysoké tempo útoku Sovětské armády, ne-
byla německá armáda s to učinit žádná účinná opatření, zejména nebyla
s to včas přeskupit svá vojska.

Jiný příklad uvedu z operací Sovětské armády
na našem území. Před zahájením operací k dobytí Vídně byly
před jednotkami maršála SSSR Malinovského, které operovaly na sever
od Dunaje, tyto přirozené překážky: řeky Hron, Žitava, Nitra, Váh
a Morava a horstvo Karpat, které Němci již dlouho připravovali k obra-
ně. Bylo proto zvláštností připravované útočné operace překonání řady
řek a horského pásma. Vzhledem na jarní období a množství vody v ře-
kách dávaly tyto překážky dobré předpoklady k obraně.

Sovětské velitelé zvážili při rozboru situace všechny zvláštnosti, za
kterých bude probíhat nastávající operace, a jako výsledek ujasnění si
zvláštnosti operace učinili řadu opatření, která byla usměrněna k tomu,
aby bylo zabezpečeno vysoké tempo útoku a překročení uvedených pře-
kážek z chodu. V průběhu operací byly překonány všechny řeky z chodu
i Karpaty a tak překážky, které skýtaly Němcům výhodné podmínky
k obraně, nezažržely postup Sovětské armády.

Z uvedených případů jasně vysvítá, jak veliký význam pro úspěch bojové činnosti má ujasnění si, za jakých zvláštních podmínek bude probíhat. Jak tyto zvláštní podmínky budou ztěžovat nebo usnadňovat průběh boje. Je nutno si ujasnit, co je třeba učinit, aby podmínky, které ztěžují naši situaci, byly zdohány.

Vycházejí z uvedených příkladů rozvedu dále, za jakých zvláštních podmínek může bojová činnost probíhat, čím působí zvláštnosti situace na činnost vojsk a jaká opatření je proto třeba učinit, aby byly překonány její nepříznivé vlivy. V podstatě vycházejíce ze základů vševojskového boje uvedených v Polním řádě čs. branné moci odhalíme vzájemné vztahy plánované činnosti vlastních jednotek, předpokládané činnosti nepřítelů s využitím zvláštností situace na obou bojujících stranách.

Tuto důležitou činnost může velitel a štáb úspěšně zvládnout jen tenkrát, jestliže ovládá umění předvídat, to znamená, že si umí udělat představu odůvodněnou reálnými rozpočty o všeobecném rázu nastávajícího boje i o pořadí těch úkolů, které musí být v průběhu boje řešeny. Při tom musí mít představu o všech těžkostech, které budou činnosti jeho jednotky v průběhu boje ztěžovat. Představu o těžkostech, které může způsobit nepřítel svou činností a výzbrojí, které mohou způsobit zvláštnosti situace, terénu, povětrnostních podmínek nebo zvláštností úkolu. Jen na základě tohoto předvídaní bude moci učinit opatření, která budou napomáhat zdolání všech těžkostí k dosažení cíle boje.

Jen tenkrát, když věcně odhalíme vzájemné vztahy činnosti jednotek, výhody a nevýhody příslušných druhů vojsk v dané situaci, přijmeme správné rozhodnutí pro bojovou činnost vlastní jednotky a pro provedení takových opatření, která budou usnadňovat splnění úkolů.

*

Po osvětlení důležitosti zhodnocení zvláštností situace před přijetím rozhodnutí uvedu v další části, jaké má toto zhodnocení význam:

- jednak pro přijetí rozhodnutí pro organizaci boje,
- jednak pro přijetí rozhodnutí v průběhu boje.

Přitom ukážu, jaká opatření vyplývají ze zvláštností situace, v které je rozhodnutí přijímáno. Omezím se jen na tři zvláštní druhy boje: útok a obranu v horském a zalesněném terénu a útok s násilným přechodem vodního toku.

1. Přijetí rozhodnutí pro organizaci boje

V této části se nebudu zmiňovat o známém již postupu při vypracování rozhodnutí, nýbrž přímo se zaměřím na osvětlení zvláštností situace a jaký vliv mají tyto na prováděná opatření a na rozhodnutí samé. Jak se tyto zvláštnosti musí odrazit ve velitelském rozhodnutí.

a) **Zvláštnosti organizace a provedení útoku v horském a zalesněném terénu a jaká opatření z nich vyplývají.**

Členitý a pokrytý terén se značnými výškovými rozdíly s velmi omezeným počtem dobrých a výkonných komunikací znesnadňuje manévr pohybem a často i palbou.

Při útoku budeme proto rozvíjet hlavní své síly podél komunikací a přiléhajících k nim vyvýšenin, na horských hřebetech a v údolích, na náhorních rovinách a sedlech.

Obrana v horách má ve většině případů v rámci vyšších jednotek ráz obrany na široké frontě, bude proto i útočník přidělovat útočícím jednotkám širší útočná pásma a útok bude prováděn na samostatných směrech, často i od sebe odlehých. To vyžaduje daleko větší iniciativy a rozhodnosti velitelů. Vzhledem k útoku na směrech bude mít i dělostřelecká podpora útoku na jednotlivých směrech různý ráz — na jednom směru palebným valem a na jiném postupným palebným soustředěním.

Pro nedostatek příčných komunikací a ztížené podmínky k přeskování sil a prostředků podél fronty nabývá zvláštního významu pečlivá volba směru hlavního úderu, protože v průběhu boje nebude možné jej v krátké době změnit.

Vzhledem na chudou komunikační síť a uzká horská údolí bude hromadné použití tanků při rozvíjení úspěchu značně omezeno pro značnou zranitelnost tanků, pro množství nástrah, a proto musí být ještě těsněji organisována součinnost mezi pěchotou, tanky a ženijním vojskem, kteréžto druhy vojsk budou ve větší míře doprovázet tanky jako výsadky. Tam, kde nepřítel útok tanků neočekává, mohou i malé tankové jednotky dosáhnout značných úspěchů.

Pro členitý terén nabývají velikého významu minomety, houfnice a děla použitá pro přímou střelbu. Proto minomety a houfnice budou v sestavě útočících jednotek zastoupeny ve větším množství a také většího množství děl (téměř všeho kanonového dělostřelectva) bude použito k přímé střelbě.

Zvláštního významu nabývá bojové a technické zabezpečení komunikací. Budou případy, že jedna komunikace bude sloužit i několika vyšším jednotkám, a proto tím pečlivěji musí být organisována regulace pohybu.

Těžké podmínky terénu, množství zátarasů, které může zřídít nepřítel, vyžadují pečlivé ženijní zabezpečení boje. Proto bude použito ženijních jednotek centralisovaně na směru hlavního úderu. Jejich hlavní úsilí bude soustředěno na budování komunikací a zřizování mostních přechodů a přeprav.

Různorodý terén, pokrytost, členitost a značné stoupání má vliv na tempo útoku, které se na každém směru vytváří různě, což může vést k velmi nepravidelnému vývoji situace na frontě. Na jednom směru hluboké vklínění, na jiném směru značné zdržení postupujících vojsk. Situace se bude velmi rychle měnit, často se stane, že některým hluboko proniklým jednotkám budou odříznuty zásobovací cesty. Úspěchu však mohou tyto jednotky dosáhnout jen energickou další činností, nutno však učinit ihned opatření k jejich zásobování. Často dojde k srážkám s rozbitými jednotkami nepřítele, který působí ještě v našem týlu, k útoku na přesunující se dělostřelectvo nebo týlové složky. Je proto nutná neustálá pohotovost vojsk k boji i u technických zbraní a složek týlu.

Vzhledem na zvýšenou možnost proniknutí nepřátelského průzkumu a záškodníků do našeho týlu nabývá mimořádné důležitosti bdělost a ostrážitost všech vojáků.

Pro omezený počet výkonných komunikací a omezené možnosti vhodného rozmístění týlu budou často týly v značné vzdálenosti a veškerý přísun bude omezen na automobilní dopravu, což si vyžádá zesílení týlových složek automobilními dopravními prostředky, traktory a vyprošťovacími vozidly, jakož i nosnými koňmi.

V zimních měsících bude nutné věnovat zvláštní pozornost úsekům silnic s velkým stoupáním. Na takových místech bude třeba připravit zásoby materiálu k zabezpečení pohybu při náledí, velkém sněhu nebo blátu, postarat se o častější vydávání teplého čaje řidičům, zřídit ohřívačny a zabezpečit pluhy k odstranění sněhu ze silnic.

Bude nutné provádět opatření jak proti působení mrazu na živou sílu, tak i na bojovou techniku, aby byly jednotky udrženy v stále bojové pohotovosti.

Vzhledem na těžké podmínky terénu, které si vyžádají zvýšené fyzické úsilí jednotek, je nutná pečlivá příprava a nácvik vojsk v překonávání různorodých horských překážek. Zvláštní pozornost musí být věnována i výcviku velitelů a štábu.

b) Zvláštnosti organizace a provedení obranného boje v horském a zalesněném terénu a jaká opatření z nich vyplývají.

Je málo pravděpodobné, že nepřítel povede hlavní útočnou činnost napříč horským a zalesněným terénem. Z toho vyplývá, že tu nebudeme soustřeďovat hlavní úsilí obrany. Bude tu třeba bojovat s omezenými silami zpravidla na široké frontě. Proto zvláštností obrany v horském a zalesněném terénu bude široká fronta se zabezpečením důležitých směrů souvislou obranou a na ostatní frontě bude obrana nesouvislá organisována systémem ohnisek odporu, samostatných praporek nebo rotních rajonů obrany, po případě opěrných bodů čet. Mezery mezi těmito ohnisky bude třeba vyplňovat zátarasy všech druhů, palbou a soustavným průzkumem.

Obrana v horském a zalesněném terénu proti obraně v normálních podmínkách nebude mít souvislou palebnou přehradu před celým pásmem obrany. Zpravidla bude organisována souvislá palebná přehrada jen na jednotlivých směrech, kde je možné předpokládat i hlavní úder nepřítele a hromadné použití vojsk a bojové techniky útočníka.

V obraně v horském a zalesněném terénu je nutné vyvarovat se lineárního rozložení sil po celé frontě, a naopak směle soustředit hlavní úsilí obrany na tom směru, kde může nepřítel rozvinout větší počet jednotek a všechny druhy vojsk a na ostatním úseku se zajistit minimálními silami a tak získat potřebné síly a prostředky k vytvoření silných záloh k zabezpečení manévru.

V obraně v horském a zalesněném terénu je značně omezen manévr palbou, vzhledem na zaříznutá údolí obklopená vysokými stráněmi. Proto soustředíme hlavní úsilí dělostřelectva do plukovních dělostřeleckých skupin. Divisní dělostřelecké skupiny vytvoříme jen na těch směrech, na kterých může útočit několik vyšších jednotek a kde mohou podporovat palbou (s použitím přenosu palby bez manévru pohybem) aspoň dva pěší pluky. Sborovou dělostřeleckou skupinu tvoříme, když může podporovat palbou aspoň dvě pěší divise nebo jsou-li zvlášť výhodné podmínky pro boj s hlavní masou nebo nejnebezpečnějšími dělostřeleckými bateriemi nepřítele, po případě pro rušivé a daleké palby proti útočníkovi.

Budou proto časté i případy, že divisní dělostřelecké skupiny ani nevytvoříme.

Zvláštnosti terénu, složení půdy (většinou skály) budou si vyžadovat použití ženíjní speciální techniky a materiálu v širším měřítku, bude větší spotřeba trhavin na stavbu palebných srubů, velitelských stanovišť, palebných postavení a p.

Manévr záloh je třeba zvlášť dobře promyslet, hlavně směry proti-útoků, a vzhledem k nim připravit komunikace k zabezpečení jejich přesunu, zvláště pro potřeby tankových a mechanisovaných jednotek. V zimě je nutné udržovat je neustále v sjízdnosti (sněhové pluh). Je nutno zabezpečit stálou pohotovost vojsk k boji a záloh k manévru.

c) **Zvláštnosti organizace a provedení útoku s násilným přechodem vodního toku a jaká opatření z nich vyplývají.**

Před přijetím rozhodnutí pro útok s násilným přechodem vodního toku musí si velitel a štáby především uvědomit, jakými zvláštnostmi se tento útok vyznačuje, jaká je nutno proto učinit opatření, a pak přijmout rozhodnutí. Útok s násilným přechodem vodního toku se vyznačuje těmito zvláštnostmi:

1. Nejříve je nutno překonat v palbě vodní tok jako překážku a pak teprve zahájit boj s nepřítelem a zničit jej na druhém břehu, což vyžaduje vysokého morálního stavu jednotek, které vodní tok překračují. Vzhledem k této zvláštnosti je nutné učinit tato opatření:
 - připravit a soustředit množství přepravních prostředků k zabezpečení přechodu na široké frontě,
 - připravit vojska morálně politicky, organizačně a naučit je mistrně ovládat přepravní prostředky (návlek vojsk a příprava v týlu),
 - zabezpečit překvapení nepřítele dobou a místem přechodu,
 - provést opatření k záchraně tonoucích,
 - pro první sled vybrat dobrovolníky a nepřipustit do prvního sledu panikáře.
2. Na druhý břeh je možné se přepravit jen postupně; není možno najednou vrhnout do boje všechny druhy vojsk, zvláště tanky, což dává obránci možnost zničit útočníka po částech.
 - Vzhledem k této zvláštnosti je nutno provést tato opatření:
 - pečlivě připravit organizaci přechodu, aby v nejkratší době mohlo být přepraveno co nejvíce jednotek a bojové techniky, aby přeprava byla plynulá,
 - pro případ nezdaru přechodu na některých místech, je nutno mít značné množství přepravních prostředků v záloze (30 až 50%), aby mohly být nasazeny tam, kde se dosáhlo úspěchu; je třeba být připraven k možné změně hlavního úderu podle projeveného úspěchu,
 - zabezpečit přesnou přepravní kázeň a plynulost přepravy — organizovat pořádkovou službu,
 - přepraviště zastřít na široké frontě dýmem a znemožnit tak mířené bombardování letectvem.
3. Při překonávání řeky budou první sledy útočníka pod přímou palbou obránce, protože dělostřelectvo přihlížející k bezpečnosti vlastních jednotek musí přenést palbu do hloubky. Proto je nutno:
 - zabezpečit větší hustotu dělostřelectva pro přímou střelbu, 8 až 10 i více hlavních na 1 km,
 - k přímé střelbě použít všech samohybných děl,
 - dělostřelecký útok bude mít zvláštní organizaci, při které dělostřelecká příprava neskončí s okamžikem odplutí 1. sledu od vlastního břehu, nýbrž až se zahájením útoku prvního sledu z předmostí.
4. Proti přepraveným prvním sledům, které se zachytily na břehu, vrhne obránci všechny své zálohy, hlavně tanky a letectvo, aby je zničil a srazil do řeky. Proto je třeba:

- v nejkratší době za pěchotou a současně s prvním sledem přepravit tanky, protitankové a protiletdecké prostředky, k čemuž je nutno provést již při organizaci násilného přechodu potřebná opatření (sestavení soulodí pro převoz tanků a děl, tanky, protitankové a protiletadlové dělostřelectvo zařadit do prvních sledů),
 - první sled vybavit silnými ženijními jednotkami se zatarasovacími prostředky k zabezpečení předmostí a k odstranění min na břehu nepřitele,
 - k zabezpečení boků vysazených jednotek vysunout protitankové dělostřelectvo až na břeh, aby palbou mohlo chránit vysazená vojska proti útoku tanků obránce do jejich boku.
5. Protože je třeba překonat vodní překážku a pak teprve obranu nepřitele, budou mít údobí boje zvláštní ráz proto, že útok nebude na celé frontě souvislý, nýbrž bude se vyvíjet z počátku po úspěchu v prostoru jednotlivých přepravišť.

V zásadě bude mít útok s násilným přechodem vodního toku tato údobí:

- **boj o předmostí** na všech stupních, kdy na příklad půjde o to spojit jednotlivá praporeční předmostí v jedno plukovní, pak několik plukovních předmostí spojit v divisní atd.,
- **útok z předmostí**, když po ovládnutí předmostí a vyvedení druhých sledů, tanků, dělostřelectva a ostatní bojové techniky na předmostí bude zahájen útok k zakončení prolomení obrany nepřitele a k rozvíjení dalšího úspěchu.

Další údobí útoku se budou rozvíjet tak jako v normálním útoku. Ve smyslu uvedených zvláštností bude nutné i určovat jednotkám bližší a další úkoly.

Při násilném přechodu vodního toku bude nejdůležitějším údobím útoku boj o předmostí, to znamená ovládnutí břehu, aby mohla být řízena přeprava výsadků; pak je třeba toto předmostí rozšířit tak, aby mohly být vybudovány mosty, t. j. získat takovou hloubku, aby byla stavba mostů chráněna proti palbě pěchotních zbraní, dále rozšiřovat toto předmostí a spojovat je s jinými, aby mohla být na protilehlý břeh vyvedena mechanisovaná divise a zahájen útok z předmostí.

Uvedené zvláštnosti si musí velitel uvědomit, než přijme své rozhodnutí. Musí si jasně vytyčit cíl bojové činnosti a jeho dosažení. Musí si být plně vědom všech potíží, na které bude narážet v průběhu boje, aby včas organizoval opatření k jejich překonání. Jestliže si tyto otázky velitel před přijetím rozhodnutí neuvědomí, bude organizovat útok jako v normálních podmínkách, dávat podle toho úkoly jednotkám. Průběh boje bude mít jiný ráz, než jaký předvídal, jednotky nebudou s to splnit dané úkoly nebo jen s velkými ztrátami, které budou přímo vyplývat z neujasněné zvláštnosti situace nebo z podmínek, za kterých boj probíhá.

Jsou ovšem ještě další druhy boje, které mají také své zvláštnosti. Ve svém článku však jsem se zaměřil jen na bojovou činnost v horském a zalesněném terénu a na násilný přechod vodního toku, abych na těchto dvou případech poukázal, jak zvláštnosti situace vyžadují i zvláštních opatření. Nebudu proto rozbírat další druhy boje. Naznačil jsem jen, které zvláštnosti situace při boji v horském a zalesněném terénu a boji s násilným přechodem řeky musí vzít velitel v úvahu před svým rozhodnutím. Je na důvtipu velitele, na jeho umění a schopnostech, aby do-

vedl vždy v každé situaci vystihnout ty podstatné zvláštnosti, které budou mít vliv na bojovou činnost jeho vojsk, na jejich základě učinil příslušná opatření, která bojovou činnost usnadní.

2. Zhodnocení zvláštností situace před přijetím rozhodnutí v průběhu boje

V první části této práce jsem se zaměřil na postup při zhodnocování zvláštností situace před přijetím rozhodnutí pro organizaci boje. Tato činnost probíhá obvykle po obdržení nového úkolu v průběhu přijímání informačních zpráv, pro které bude přece jenom vymezen určitý čas, při poměrně ustálené situaci na frontě. V další části své práce hodlám nastínit myšlenkový postup velitele před přijetím rozhodnutí za boje. Hlavní rozdíl bude v tom, že tento myšlenkový pochod bude probíhat za dynamický se vyvíjející situace na frontě ve velmi omezeném čase, který musí být zkrácen na minimum, protože každá minuta ztracená na promyšlení rozhodnutí může mít dalekosáhlé následky a bude mít vliv na provedení rozhodnutí. Naproti tomu bude přijaté rozhodnutí odpovídat situaci jedině tenkrát, když budou v průběhu boje zhodnoceny zvláštnosti situace a když bude rozhodnutí vyplývat z těchto zvláštností.

Zvláštností postupu při přijímání rozhodnutí v průběhu boje (operace) bude, že bude probíhat ve velmi krátkém čase, často v složité situaci, kdy u jedné jednotky bude sváděn těžký boj s nepřítelem podnikajícím protiútok, u druhé jednotky, která vede boj v lese nebo osadě, bude nejasná situace, a další jednotky budou úspěšně pokračovat v útoku, ale nebude záloh k jeho rozvíjení, při čemž nepřítel bude provádět přeskupování nebo přivádění záloh z hloubky, kterému je nutno předejít. V této různorodé situaci se musí velitel rozhodnout v souladu se zámyslem nadřízeného velitele pro splnění předem postaveného úkolu.

V takové situaci bude možné se správně rozhodnout jedině tenkrát, když

- jako podklad své činnosti bude velitel vždy vidět úkol, který mu byl dán,
- veliteli bude stále jasná úloha, jakou má v rámci celkové bojové činnosti a při provádění zámyslu nadřízeného,
- velitel bude usměrňovat své jednotky v duchu svého zámyslu pro vedení boje a přitom se nebude rozpakovat provést v něm rozhodné úpravy, když to bude v celkovém zájmu splnění úkolu, který dostal,
- velitel a štáb bude v každé situaci znát situaci nepřítele a jeho reálné možnosti,
- velitel a štáb bude přesně znát situaci vlastních vojsk a jakých výkonů jsou schopna dosáhnout při náročném a tvrdém vyžadování maximálního vypětí, když je to v zájmu splnění úkolu.

V období, kdy hodnotím situaci před přijetím rozhodnutí, je nejdůležitější:

- najít to hlavní, podstatné, co mě v složité situaci přivede ke splnění úkolu,
- neutápět se v podrobnostech, nerozvádět to, co je všeobecně známo (opakování situací na frontě), ale hodnotit to, co se stalo, jaký to

má vliv na mou další činnost, zda mi ji komplikuje, ztěžuje nebo usnadňuje,

— ujasnit si, co je třeba provést, abych ze situace správně vyšel ke splnění úkolu.

Každý velitel kteréhokoli stupně musí být vždy v průběhu boje (operace) připraven na dotaz nadřízeného velitele stručně odpovědět na tyto otázky:

Co se stalo s hlediska taktického nebo operačního?

Na příklad:

„Jednotky sboru vnikly svým pravým křídlem z chodu do postavení sborových záloh nepřítele a houževnatě tam bojují s přisunutými jednotkami ... divise. Na levém křídle byly zastaveny úpornou obranou nepřítele na příčném postavení. N-tý pluk po zlikvidování nepřítele v prostoru postupuje za pravým křídlem v pásmu sborových záloh.“

Co dělá a co může dělat nepřítel, a jaký to může mít vliv na mou další činnost?

Na příklad:

„Nepřítel přisunutím čerstvých sil snaží se částí sil zabránit prolomení postavení sborových záloh a soustřeďuje asi jednu obrněnou a jednu pěší divisi za příčným postavením zřejmě s cílem úderem do levého boku útočné sestavy vniknout do našeho týlu, uzavřít průlom a zničit naše proniklé části, čímž by vážně ohrozil úspěch armádní operace. V hloubce dalších záloh nemá.“

Jaký vliv má náš boj (operace) na úspěch nebo neúspěch sousedů?

Na příklad: „Úspěch souseda vpravo, který na jednotlivých místech již prolomil postavení sborových záloh, značně usnadňuje naše postavení na pravém křídle. Soused vlevo zůstal značně pozadu, čímž odkrývá náš levý bok, ale jeho úspěšný postup na levém křídle vytváří výhodné podmínky pro obklíčení nepřítele v součinnosti se sousedem zleva.“

Co třeba udělat a jaký to bude mít význam pro celkový úspěch operace?

Na příklad: „Soustředěním protitankových prostředků a částí sil na levém křídle v těsné součinnosti se sousedem zleva odrazit připravovaný úder nepřítele a zasazením záloh dokončit hlavními silami prolomení postavení sborových záloh a rozvíjet úspěch ve směru V součinnosti se sousedem zleva obklíčit a zničit uskupení nepřítele v prostoru

Zničením hlavních sil nepřítele v taktické hloubce zabezpečit rozvíjení operace do operační hloubky a tím i úspěch operace.“

Bude-li velitel v průběhu boje takto zhodnocovat situaci a její zvláštnosti, může se včas a správně rozhodovat. Zhodnocení bude odpovídat situaci vlastní i nepřítele, našim možnostem a možnému dalšímu vývinu boje (operace). Z tohoto zhodnocení pak logicky vyplýne i odůvodněné

a reální rozhodnutí velitele. Při tom zhodnocení je stručné, bez opakování známé již situace, a skutečně vzniklou situaci hodnotí a nepopisuje. Z takového zhodnocení si může nadřízený velitel učinit jasnou představu, co se stalo, jaký to má vliv na další průběh boje (operace), co třeba učinit, a lehce se bude rozhodovat i jemu. Přenášení konkrétní situace na frontě k nadřízenému je věcí štábu. Hlavním úkolem velitele je zhodnotit tuto situaci, vystihnout její zvláštnosti, předvídat další průběh boje, uvést, jaká opatření je třeba učinit, přijmout odpovídající rozhodnutí, vydat rozkazy pro jeho uskutečnění a organisovat jeho provedení.

Závěr

V tomto článku jsem chtěl na základě několika historických příkladů, na rozboru dvou zvláštních druhů boje a na jednom příkladu zhodnocování situace v průběhu boje poukázat na **důležitost zhodnocení zvláštností situace před přijetím rozhodnutí.**

Podstata zhodnocení zvláštností situace před přijetím rozhodnutí záleží v tom, že si uvědomíme a vyzdvihneme to hlavní, co bude mít vliv na činnost vlastních jednotek a tím na velitelovo rozhodnutí, v jaké míře a jakým způsobem je možné vlivy těchto zvláštností omezit nebo přizpůsobit vlastní činnosti, jaká opatření je třeba provést a co z nich vyplývá pro velitelovo rozhodnutí.

Jestliže si osvojíme tyto schopnosti, budeme mít hlavní zbraň proti šablonovitosti v naší práci a myšlení. Naopak, nebudeme-li brát před přijetím rozhodnutí v úvahu zvláštnosti situace, nebudeme-li tyto zvláštnosti hodnotit a činit vhodná opatření k úspěšnému zabezpečení vedení boje, přijaté rozhodnutí nebude odpovídat situaci a úmyslně nebo neúmyslně přijmeme rozhodnutí šablonovité podle naučených formulek předpisů nebo praxe získané z přijímání rozhodnutí v normálních podmínkách. Abychom byli schopni hodnotit situaci reálně, pružně a ve vzájemném vztahu se všemi vlivy, které na ni působí, je nutné dobře si osvojit marxisticko-leninskou teorii, která nám ukazuje správnou cestu ve všech vědeckých oblastech, tedy i ve vojenské vědě.

Marxisticko-leninská teorie vyzbrojuje znalostmi zákonů rozvoje společnosti a dovednostmi orientovat se v situaci, chápat spojení okolních jevů a předvídat průběh událostí.

